

ΦΥΤΟΛΟΓΙΚΑ.

Είδομεν τὴν ἐν τῇ Παλιγγενεσίᾳ δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. Εὐστ. Πονηροπούλου *Ἐπιστημονικὴν ἀνασκευὴν τῶν ἐν τῷ «Τηλεγράφῳ» δημοσιευθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Π. Γενναδίου».*

Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς *Ἀνασκευῆς* ταύτης ἐπέστημέν, ὅτι ὁ κ. Ε. Πονηρόπουλος συντάσσων αὐτὴν εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν οὐχὶ ν' ἀπαντήσῃ (καθ' ὅσον οὐδὲν εἶχε νὰ εἴπῃ) εἰς ὅσα περὶ τῆς Φυτολογίας του ἐγράφησαν ἐν τῷ *Τηλεγράφῳ* (2, 3 καὶ 4 Μαρτίου), ἀλλὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἀπαντᾷ. Διότι βεβαίως «Ἐπιστημονικὴ ἀνασκευή» δὲν εἶνε ἡ διὰ στρεψοδικιῶν ἢ δῆθεν μὴ κατανοήσεως χωρίων ἀνασκευή τεσσάρων μόνον ἀμαρτημάτων του ἐκ τῶν μυρίων, ἅτινα ὁ κ. Γενναδιὸς ἀνέγραψεν ἐν τῷ *Τηλεγράφῳ*. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο τοῦ κ. Εὐστ. Πονηροπούλου ἔχει ἀμυδρὰν τινα δόσιν πονηρίας, ἀλλ' αὕτη δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ μόνον εἰς «τὸ πολυπληθές ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον» τὸ συνεληθὲν τὴν 7ην λήξαντος μηνὸς ἐν τῇ σχολῇ Καρχαμάνου ἐν εἴδει Κοργγρέσου, ἐν ᾧ ὁ λαλῶν ἦτο εἰς.

Ὁ κ. Εὐστ. Πονηρόπουλος προαναγγέλλει καὶ δευτέραν σύνοδον τοῦ Κοργγρέσου τούτου· μανθάνομεν δὲ ὅτι ὁ κ. Π. Γενναδιὸς ὅπως συντελέσῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ὅσον οἶόν τε εὐθυμοτέραν συγκρότησιν αὐτοῦ, σκέπτεται νὰ παρακαλέσῃ τὸν ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντα κόμητα De-Castro, ἵνα παριστάμενος αὐξήσῃ τὴν λάμψιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ τούτου μονολόγου.

ΤΑ ΕΝ ΑΙΔΗΨΩ ΛΟΥΤΡΑ.

Παρακαλοῦμεν τὸν κύριον δήμαρχον Αἰδηψοῦ, ἂν θέλῃ ν' ἀποφύγῃ βραδύτερον ἐπιπλήξεις, νὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ καθήκοντα δὲν περιορίζονται εἰς τὸν διὰ φλόμου καὶ ὀρογκάθων καθωραϊσμόν τῆς πρωτευούσης του, ἀλλὰ συγχρόνως ὅτι ἔχει νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ καθήκοντα πρὸς τοὺς ἐκ ρευματισμῶν πάσχοντας καὶ ἄλλων νοσημάτων ἐκ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, ἀναγκαζομένους νὰ ἐπισκέπτονται τὰ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ δήμου του δυστυχῶς εὐρισκόμενα λουτρά, καὶ ν' ἀφήνωσιν ἄρκον εἰς τὸν τόπον του χρῆμα.

Νὰ φροντίσῃ νὰ ἐπιδιορθώσῃ ἐγκαίρως τὰς τρώγλας, ἢ ὡς τὰς λέγουσιν οἱ συνδημόται του, τὰ δαμάτια καὶ νὰ κάμῃ ἐνωρίς τὴν ἐνοικίασιν.

Ὁ δὲ κύριος ἐνοικιαστὴς νὰ δημοσιεύσῃ εἰδοποιήσιν ἐγκαίρως, ὑπὸ ποίαν κατὰστασιν τὰ παρέλαθε καὶ τί ἔχει νὰ διαθέσῃ εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, διότι ἂν καὶ ἐφέτος ἀπατηθῇ ὁ κόσμος ὅτι θὰ εὕρῃ περιποίησιν, ἃς ἦνε βέβαιος αὐτὸς καὶ ὁ κύριος Δήμαρχος, ὅτι θὰ δημοσιεύσωμεν ἡμεῖς ἐκτενὴ τῶν λουτρῶν κατὰστασιν καὶ θὰ ἐμποδίσωμεν τὸν κοινὸν νὰ μεταβῇ ἐκεῖσε.

Τὴν σεβ. δὲ κυβέρνησιν παρακαλοῦμεν νὰ διορίσῃ ἐγκαίρως ἱατρὸν καὶ ὡς τοιοῦτον συνιστῶμεν τὸν καὶ ἄλλοτε εἰς τὴν θέσιν ταύτην ὑπηρετήσαντα κύριον Εὐστάθιον Παπακνικολάου, τὸν μόνον τῆς Αἰδηψοῦ ἱατρὸν.

«FLEURS ET PLEURS».

Ἡ γῆ ἔχει δορυφόρον τὴν Σελήνην, ἡ γάτα τὴν οὐράν της, ἡ δὲ γυνὴ τὸν καθρέπτην της.

Φιλόρεσκος ἐπιζήσασα τῶν θελγῆτρων της, παρηγορεῖται μὲ τὸ «βασιλικὸς κι' ἂν μαραθῇ τὴν μυρουδιὰ τὴν ἔχει».

Ὁμιλία ἐρωτικὴ εἶναι κομβολόγιον ἀνοησιῶν.

Θέλεις νὰ λάβῃς γνῶσιν τῆς γυναικείας εὐγλωττίας; Ἀκουσον γυναικὸς κατηγορούσης τὴν πενθεράν της.

Ἡ εὐκαιρία εἶναι ὁ διάβολος τῶν γυναικῶν, εἰς ὃν ὑποτάσσονται.

Γιατί δὲν ἔχουν μυαλὸ οἱ Κερκυραῖοι; διότι τὸ δανεῖζον εἰς τὸ φρενοκομεῖόν τους.

Ὅταν τὸ παιδί σου δὲν σοῦ μοιάζῃ, δὲν θὰ κάμῃς ἄσχημα νὰ φορῇς πάντα ὡς ἡλὸς καπέλο.

Αἱ μὴ ἔχουσιν παράθυρα περαστικά, τὰ ἀναπληροῦσι τὰς ἡμέρας ταύτας διὰ τῆς ἐκκλησίας.

Silk-Arubb.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΩΤΙΚΑ. (*)

XIV

Τὰ Χριστούγεννα [Badnjak].

[Συνέχεια τῶν περὶ Μαυροβουνίου σημειώσεων τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Λεονάρδου, ὑποπροξένου, διευθύνοντος τοῦ ἐν Κετίρῃ Πολιτικῶν Πρακτορεῖον τῆς Ἑλλάδος].

Τὰ Χριστούγεννα εἶναι ἡ μόνη τῶν θρησκευτικῶν ἐορτῶν, ἥτις πανηγυρίζεται εἰς ὅλον τὸ Μαυροβούνιον μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ λαμπρότητος, ὡς παρ' ἡμῖν τὸ Πάσχα, διότι ἀναμνησθεὶς συγχρόνως εἰς ἕκαστον Μαυροβούνιον τὴν νύκτα τῆς 24 Δεκεμβρίου τοῦ 1702, καθ' ἣν ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἡγεμὼν (Vladika) τῶν Μαυροβουνίων Δανιὴλ ὁ I, ὁ ἐπονομασθεὶς «Σωτὴρ τοῦ Μαυροβουνίου» ἔσωσε τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν θρησκείαν

(*) Ὁρα ἐριθ. 25, 60, 74, 88, 106, 116, 159, 165, 207, 209, 214 τοῦ ἔτους 1881 καὶ ἀρ. 3 ε. ε. τῆς «Ἐφημερίδος», ὡς καὶ σελ. 176—193 «Ποικίλης Στοᾶς» ε. ε.

τῆς πατρίδος του, διὰ τῆς σφαγῆς παρὰ τῷ ἐν τῇ κοιλάδι τῆς Κετίνης εὐρισκομένῳ χωρίῳ Μπάϊτσα, ὅλων ἐκείνων τῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Στεφάνου Στανέτσα Τσέρνοβιτς ἐξωμοσάντων Μαυροβουνίων, οἵτινες ἦσαν οἱ μεγαλύτεροι προδύται καὶ ἀσπονδότεροι ἐχθροὶ τοῦ Μαυροβουνίου.

Ἀποπειρώμαι λοιπὸν νὰ σκιαγραφήσω τὰ τῆς ἐορτῆς ταύτης, χάριν τῶν μετὰ θρησκευτικῆς οὕτως εἰπεῖν εὐλαβείας τηρουμένων πατροπαράδοτων ἐθίμων παρὰ τοῦ ἀρχετύπου τούτου λαοῦ τῶν *Melanjor* Ὁρέων.

Τὴν πρωίαν τῆς 24 Δεκεμβρίου π. ε. πάντες οἱ κάτοικοι τῆς Κετίνης, κλείσαντες τὰς οἰκίας των, ἐξῆλθον ἄλλοι πεζῇ καὶ ἄλλοι ἑφιπποί, τῆς μικροσκοπικῆς ταύτης πρωτευούσης καὶ διηυθύνθησαν οἱ μὲν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ μεσουρανίου ὄρους *Λόφτσεν*, οἱ δ' ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῆς *Γρανίτσας*. Ὁ διάδοχος Δανιήλ, ἐποχοῦμενος μετὰ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ βοεβόδα Παπαηλία Πλάμενατς, ἐνῶ ἐπροπορεύοντο πεζῇ πελεκηφόροι *Καπαρταήδες* (σωματοφύλακες τοῦ ἡγεμόνος) καὶ *Περιανίκοι* (χωροφύλακες) καὶ ἠκολούθουν τὴν ἁμαξαν ἑφιπποὶ οἱ λοιποὶ τῶν ὑπουργῶν, τῶν μεγιστάνων, τῶν ὑπασπιστῶν τοῦ ἡγεμόνος καὶ πάντων τῶν βοεβοδῶν καὶ τῶν ἐν τέλει ὑπαλλήλων, διηυθύνθη μετ' ἀπάσης τῆς συνοδείας του πρὸς τὸ ὑπὸ τὴν *Γρανίτσαν* Δροβοσκοσέλο.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ διάδοχος μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ καὶ ὅλου ἐκείνου τοῦ πλήθους ἐπανῆλθον πεζῇ εἰς Κετίνην ἐν ἄσφασι καὶ πυροβολισμοῖς καὶ φέροντες ὅλοι ἀνεξαίρετως ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν κορμὸν δένδρου, ὅστις ἦτο *Praznik-Badnjak* (Δένδρον τῶν Χριστουγέννων) καὶ οὕτως ἐστήσαν πρὸ τῶν ἀνακτόρων ζητωκραυγάζοντες καὶ πυροβολοῦντες. Κατελθόντος τοῦ ἡγεμόνος Νικολάου εἰς τὸ προαύλιον, ὁ διάδοχος παρέδωκε τῷ ἡγεμόνι πατρί του τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου, ὃν ἰδιοχειρῶς εἶχεν οὗτος κόψει εἰς τὸ χωρίον Δοβοροσκοσέλον. Συγχρόνως δὲ πάντες οἱ συνοδεύσαντες αὐτὸν ἀπέθεσαν τοὺς παρ' αὐτῶν κομισθέντας κορμούς τῶν δένδρων ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ προαυλίου τῶν ἀνακτόρων, ἐνῶ ὁ λαὸς ἀπομακρυνόμενος, ἄδων καὶ πυροβολῶν, ἀπέθετεν ἐκατέρωθεν τῶν θυρῶν τῶν οἰκίσκων καὶ τῶν καλυβῶν του τοὺς ὑπὸ τὸ *Λόφτσεν* καὶ τὴν *Γρανίτσαν* ἀποκοπέντας κορμούς τῶν δένδρων.

Καθ' ἣν στιγμήν ὁ διάδοχος εἰσῆρχετο μετὰ τῆς πολυαρίθμου ἐκείνης συνοδείας του ἐν τοῖς ἀνακτόροις ὑπεδέξατο ραίνουσα αὐτοὺς, διὰ σιχαλῶς καὶ ἀραβοσίτου, ἅπαντα ἡ ἡγεμονικὴ οἰκογένεια καὶ τοὺς εἰσῆγαγεν ἐν τῇ εὐρυτάτῃ αἰθούσῃ τοῦ σφαιριστηρίου, ὅπου ἀνέμενον αὐτοὺς ὁ ἡγεμὼν καὶ ἡ ἡγεμονίς. Ἐκεῖ τοῖς προσεφέρθησαν *λουκουμάδες* καὶ *ρακί* καὶ οὕτως ἔληξε τὸ προοίμιον τῆς ἐορτῆς τοῦ *Badnjak* (δένδρου).

Μετὰ μεσημβρίαν, γυμνωθείσης ὀλοτελῶς τῆς αἰθούσης ἐκείνης, ἐκαλύφθη τὸ πάτωμα αὐτῆς διὰ μεγάλης ποσότητος ἀχύρου, ὅπως, κατὰ τὸ ἐθιμον, χρησιμεύσῃ ὡς *γάττη* (*yasle*) διὰ τὰς ἐορτὰς τῶν Χριστουγέννων. Εἰς *γάττην* ἐπίσης εἶχον μεταβληθῇ καὶ αἱ αἰθουσαι τῶν μεγιστάνων καὶ τῶν εὐπόρων, ὡς καὶ αἱ καλύβαι τῶν πτωχῶν Μαυροβουνίων. Ταυτοχρόνως δ' ἀπὸ τῶν μαγειρείων τῶν ἀνακτόρων μέχρι τῆς καλύβης τοῦ πτωχοτέρου Μαυροβουνίου, ἐψήνοντο εἰς τὴν σοῦβλαρ οἱ ἄμνοι καὶ τὰ χοιρίδια καὶ ἐπὶ τῆς ἀνθρακίᾳς τὰ πατροπαράδοτα

τσερνίτσα (ἄζυμα). Ἀνεμένετο δ' ἀνυπομόνως ἡ νύξ ὅπως ἀρχίσῃ τὸ ξεφάντωμα.

Περὶ τὴν ἑκτὴν ὥραν μ. μ. ὁ ἡγεμὼν μ' ἐκάλεσε διὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ του Μπλάζου Πέτροβιτς «νὰ μεταβῶ »en redingote εἰς τ' ἀνάκτορα, ὅπως, ὡς Ἕλλην ὀρθόδοξος συμμετάσχῃ τῆς οἰκογενειακῆς ἐορτῆς τοῦ Δένδρου.» Συμμορφωθείς τῇ ἡγεμονικῇ προσκλήσει μετέβην ἀμέσως εἰς τ' ἀνάκτορα, δεκτὸς γενόμενος εἰς τὸν πρόδομον αὐτῶν ὑπὸ τοῦ διαδόχου Δανιήλ, ὅστις μὲ εἰσήγαγεν ἐν τῇ *γάττῃ*, ἐν ἣ οὔτε τὸ σφαιριστήριον, οὔτε κάθισμα, ἢ ἐπιπλὸν τι ὑπῆρχεν. Ἐκεῖ εὐρίσκετο ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος, ἡ ἡγεμονίς Μιλένα, πάντα τὰ τέκνα αὐτῶν, ἡ γηραιὰ μήτηρ τοῦ ἡγεμόνος, ἡ πρώην ἡγεμονίς τοῦ Μαυροβουνίου Δάριγκα, μετὰ τῆς θυγατρὸς τῆς Ὀλγας, ὁ πρέσβυς τῆς Ῥωσσίας κ. Ἰόνιν, ὁ γραμματεὺς τῆς Ῥωσικῆς πρεσβείας κ. Σπέγγερ, δύο γηραιοὶ ἀρματοῦλοι Μαυροβούνιοι, συγγενεῖς τῶν Α. Α. Υ. Υ. καὶ οἱ διδάσκαλοι τῶν ἡγεμονοπαίδων. Οὐδεὶς ὑπουργός, βοεβοδάς, ἢ ἑτερός τις Μαυροβούνιος, οὐδ' εἰς τῶν ὑπασπιστῶν τοῦ ἡγεμόνος εἶχε κληθῇ εἰς τὴν ὅλως οἰκογενειακὴν ἐκείνην ἐορτήν.

Ἡ *γάττη* ἐφωτίζετο ὑπὸ πληθὺς λαμπάδων, τῶν μὲν ἐμπεπηγμένων ἐπὶ μεγάλου πολυελαίου, τῶν δὲ πρὸ τῶν ἐπὶ τῶν τεσσάρων τοίχων τῆς αἰθούσης ἀνηρτημένων ἀγίων εἰκόνων. Ἐπὶ μικρᾷ δὲ τραπέζῃ εὐρίσκετο μέγας ἄρτος, ἐν ᾧ ἦν ἐμπεπηγμένη μεγάλη λαμπάς, φιάλη αἵνου καὶ δίσκος, ἐφ' οὗ ὑπῆρχον πολλαὶ μὴ ἀνημμένοι λαμπάδες. Ἐκ τῶν λαμπάδων αὐτῶν τὴν μὲν μίαν ἔλαβε καὶ ἤναψεν ὁ ἡγεμὼν, δοὺς οὕτω τὸ σύνθημα τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐορτῆς, τὰς δὲ λοιπὰς πάντες οἱ εὐρισκόμενοι ἐν τῇ *γάττῃ*, λαβόντες φῶς ἐκ τοῦ φωτὸς τοῦ ἡγεμόνος. Συγχρόνως δὲ ἀνεψήγησαν αἱ δύο θύραι τῆς αἰθούσης καὶ εἰσῆλθον ἐν τῇ *γάττῃ*, κατὰ τὸ ἐθιμον, πάντες οἱ φρουροὶ καὶ οἱ ὑπηρεταὶ τῶν ἀνακτόρων (μηδὲ τῶν *marmitons* ἐξαιρουμένων) κρατοῦντες ἀνημμένας λαμπάδας.

Ἀφοῦ ἐσχημάτισαν πάντες μέγαν κύκλον περίξ τῆς *γάττης*, ἡ ἡγεμονόποις Ζόρκα ἔθετο ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς πολύτιμον εἰκόνα παριστάσαν τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τότε ὁ ἡγεμὼν ἀποταθείς πρὸς τὸν διάδοχον, τὸν πρέσβυν τῆς Ῥωσσίας, πρὸς ἐμὲ καὶ τὸν γραμματέα τῆς Ῥωσικῆς πρεσβείας, μᾶς παρεκάλεσε νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν, ὅπως παραλάβωμεν τὸ *Δένδρον* τῶν Χριστουγέννων.

Ἐξήλθομεν λοιπὸν τῆς *γάττης*, ἡ αἰθούσης. Καὶ ἐνῶ ὑπέθετον ὅτι ἐπρόκειτο νὰ μεταφέρωμεν ἐξ ἐτέρης αἰθούσης εἰς τὴν *γάττην* τὸ σύνθημα τοῖς Εὐρωπαίοις ἐστολισμένον «Δένδρον τῶν Χριστουγέννων», ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης μᾶς ὠδήγησεν εἰς τὸ προαύλιον τῶν ἀνακτόρων, ὅπου τὴν μεσημβρίαν εἶχον ἐναποτεθῇ ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ κορμοὶ τῶν δένδρων.

— Λοιπὸν, Κύριοι, μᾶς εἶπεν ὁ ἡγεμὼν, ἕκαστος ἡμῶν ἀράτω τὸν κορμὸν του, κατὰ τὰ Μαυροβουνιωτικὰ ἐθιμα. Καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν, ἤραψε τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου, ὃν ὁ διάδοχος κατὰ τὴν μεσημβρίαν τῷ εἶχε παραδώσει, ἔθεσεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ του ὤμου, καὶ ἀνέμενεν ὅπως καὶ ἡμεῖς πράξωμεν τὸ αὐτὸ, διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν *γάττην*.

— Ἀρόν σου τὸν κράββατον, ὃ ἀναχωρητὰ, εἶπον ἐν αὐτοῖς καὶ περιπάτει!

Ἐθέσαμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς οἱ λοιποὶ τέσσαρες ἀνὰ ἓνα κορμὸν δένδρου, (ὅστις ὁμολογῶ δὲν ἦτο διόλου ἐλαφρὸς) ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὠμοπλάτης καὶ ἐπανήλθομεν ἐν τῇ φάτνῃ, ραντίζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῇ διὰ σικάλως καὶ ἀραβοσίτου.

Εἰς τὴν περιμεγέθη ἐστίαν τῆς αἰθούσης ἐκείνης ἔκαie πρὸ πολλοῦ ζωηρὸν πῦρ. Εὐθὺς λοιπὸν ὡς ὁ ἡγεμὼν εἰσηλθεν ἐν τῇ φάτνῃ, τὸ μὲν ἐν ἄκρον τοῦ παρ' αὐτοῦ κομισθέντος ὀγκωδεστάτου κορμοῦ ἔθετο ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ἐπὶ δὲ τοῦ ἄλλου, λαβὼν τὴν φιάλην μὲ τὸν οἶνον, ἐποίησε σπονδὴν, εὐχθεὶς ὑπὲρ τῆς εὐφορίας τῆς γῆς καὶ τῶν δένδρων. Συγχρόνως δ' ἔκοψεν ἐπὶ τοῦ μέσου τοῦ κορμοῦ τὸν ἄρτον, ὅστις, ὡς προεῖπον, εὐρίσκετο ἐπὶ τῆς μικρᾶς ἐκείνης τραπέζης. Καὶ τὸν μὲν οἶνον ἔδωκεν αὐτοῖς, κατὰ τὸ ἔθιμον ἢ μῆτηρ του, τὸν δ' ἄρτον ἢ ἡγεμονίς. Ἀφοῦ δὲ καὶ ἡμεῖς ἐθέσαμεν τοὺς κορμούς τῶν δένδρων μας ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ὁ ἡγεμὼν ἔρραντισε τρεῖς, καὶ σταυροειδῶς, διὰ τοῦ οἴνου τὸ πῦρ καὶ ποιήσας κατόπιν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ὑψώσε τὴν φιάλην καὶ διὰ τῆς βροντώδους φωνῆς αὐτοῦ εἶπε τὰ ἑξῆς: «Δέομαι τῷ παντοδυνάμῳ νὰ διατηρῇ ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ὑγιεῖς, εὐδαιμόνας καὶ μακροχρονίους ὅλους τοὺς Μαυροβουνίους». Εἶτα ὑψώσας πάλιν τὴν φιάλην νῦχλήθη τὰ αὐτὰ τῇ αὐτοκρατορικῇ οἰκογενεῖᾳ τῆς Ρωσσίας καὶ τοῖς Ρώσοις, τῇ βασιλικῇ οἰκογενεῖᾳ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῖς Ἑλλήσι καὶ πᾶσι τοῖς παροῦσι καὶ ἀποῦσι φίλοις τοῦ Μαυροβουνίου.

Τοὺς λόγους τοῦ ἡγεμόνος ἐκάλυψαν ζητωκραυγαὶ ζωηραὶ τῶν παρεστώτων καὶ τοῦ πρὸ τῶν ἀνακτόρων ἱσταμένου πλήθους. Συγχρόνως δὲ τὰ πυροβόλα ἐκρότησαν 21 φορὰν, πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου τῆς Ρωσσίας καὶ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Ἑλλάδος. Πιὼν δὲ ὁ ἡγεμὼν ἐκ τῆς φιάλης οἶνον ἔδωκεν αὐτὴν ὅπως πράξη τὸ αὐτὸ τῷ διαδόχῳ καὶ οὗτος πρὸς ἡμᾶς, ἀντευχθέντας ταῖς Α. Α. Υ. Υ. καὶ πάσῃ τῇ οἰκογενεῖᾳ ὑγιάν καὶ εὐδαιμονίαν. Τὰς εὐχὰς μας ἐκάλυψαν πάλιν ζωηραὶ ζητωκραυγαὶ καὶ πυροβολισμοὶ διὰ τουφεκίων καὶ πολυκρότων τοῦ ἔξωθεν πλήθους.

Μετὰ ταῦτα οἱ τέσσαρες ἡγεμονόπαιδες προσέφερον μετὰ πολλῆς χάριτος εἰς ὅλους ἀδιακρίτως τοὺς ἐν τῇ φάτνῃ, λουκουμάδες καὶ ρακί, μεθ' ὃ οἱ φρουροὶ καὶ οἱ ὑπηρέται, ἀσπασάμενοι τὰς χεῖρας ἀπ' αὐτῶν τῆς ἡγεμονικῆς οἰκογενείας, ἐξῆλθον τῆς φάτνης κρατοῦντες ἀνημμένους τὰς λαμπάδας τῶν.

Ἀπαράλλακτα κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμήν ἐκαίετο τὸ Praznnik-Badnjak (Δένδρον τῶν Χριστουγέννων) ἐν πάσῃ οἰκίᾳ, ἢ καλύβῃ, τοῦ Μαυροβουνίου.

ΤΟΙΝΟΥΝΤΟΙ

Ἐξελθόντων τῆς φάτνης τῶν φρουρῶν καὶ τῶν ὑπηρετῶν, ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος λαβὼν ἀνὰ χεῖρας τὴν Γκοῦζ-λά του, τὸ προσφιλὲς αὐτοῦ παντὶ Μαυροβουνίῳ μονόχορδον ἐθνικὸν ὄργανον, ἐκάθησε χαμαὶ ἐπὶ τῶν ἀχύρων, (διότι οὐδὲν ὡς προεῖπον ἐπιπλον, ἢ κάθισμα, ὑπῆρχε πλέον ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ) καὶ ἤρξατο πλῆττων αὐτὴν καὶ ψάλλων μετὰ τῶν παρκαθησάντων πλησίον του δύο γηραιῶν ἀρματωλῶν Μαυροβουνίων τὸ πατριωτικὸν ᾠσμὰ τοῦ ἐθνικοῦ τῶν Μελανῶν Ὁρέων ποιητοῦ καὶ Βλαδίκα Πέτρου τοῦ II: «Ὡ σῶτερ τῆς πατρίδος μας, Βλαδίκα Δανιὴλ κτλ.»

Τὸ ᾠσμα διεδέχθησαν ἡρωϊκαὶ διηγήσεις τῶν δύο γηραιῶν Τουρκοφάγων καὶ τέλος ἐπανελθόντες δύο καὶ μόνοι ὑπηρετῶν ἔστρωσαν χαμαὶ ἐπὶ τῶν ἀχύρων, ἐν τῷ μέσῳ τῆς φάτνης, ὅπως ἀπλουστάτην τράπεζαν, ἣν ἐπλήρωσαν νηστησίμων ἐδεσμάτων, καρπῶν ξηρῶν, γλυκισμάτων, ἐλαίων, χαβιαρίου, αὐγοταράχου, ὀστρείδων, οἴνου ἐγχωρίου καὶ μέλανος ἄρτου. Νεύσαντος δὲ τοῦ ἡγεμόνος, ἐξῆλθον πάραυτα τῆς φάτνης οἱ δύο ἐκεῖνοι ὑπηρέται, διότι, κατὰ τὸ ἔθιμον, πάντες οἱ φρουροὶ καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν ἀνακτόρων ὤφειλον νὰ δειπνήσωσιν ἐν ἐτέρᾳ αἰθούσῃ ὁμοῦ ὅλοι συνηθροισμένοι μετὰ τῶν γυναικοπαίδων τῶν, κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμήν.

Περὶ τὴν ἐβδόμην ὥραν ἡ ἡγεμονίς ἐκάλεσεν ἡμᾶς νὰ λάβωμεν, sans ceremonies, οἷαν ἠθέλωμεν θέσιν παρὰ τῇ τραπέζῃ. Πάντες λοιπὸν, μιμηθέντες τὸ παράδειγμα τοῦ ἡγεμόνος, ἐποίησαμεν τρεῖς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἐκάθισαμεν χαμαὶ, ἐπὶ τῶν ἀχύρων, σταυροπόδι, (ἢ ὡς εἶπεν ὁ τὴν γλῶσσαν ἡμῶν ὁμιλῶν κ. Ἰόνιν «κλέφτικα») σχηματίζαντες μέγαν κύκλον, καὶ ἤρχισαμεν τρώγοντες sans façons καὶ ἀλληλοῦπηρετούμενοι.

Τὸ δεῖπνον ἦν ἐκ τῶν εὐθυμοτέρων καὶ φαιδροτέρων τῶν ἀνακτόρων, διότι, κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, ὅχι μόνον εἶχεν ἐπιτραπῇ εἰς τε τὸν διάδοχον καὶ τὰ μικρότερα τῶν ἡγεμονόπαιδων νὰ συμμεθεξῶσιν αὐτοῦ, (διότι ταῦτα συνήθως δειπνοῦσιν ἰδιαιτέρως) καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἡ ἄδεια, καὶ carte blanche, νὰ παίζουν, φωνάζουν, χορεύουν καὶ διασκεδᾶσιν ἐν τῇ φάτνῃ, ὅσον ἠθελον, ἀλλὰ καὶ διότι τὸ δεῖπνον ἦν ὅπως οἰκογενειακὸν καὶ δὲν ἐτηρεῖτο ἡ συνήθης τῆς αὐτῆς ἐθιμοτυπία. (*)

Τὸ πατριάρχον αὐτὸ δεῖπνον διήρκεσεν ἐπὶ δύο ὁλοκλήρους ὥρας, διότι καὶ τὸν καφὲν σταυροπόδι ἐπίομεν καὶ χαμαὶ καθήμενοι ἐκαπνίσσαμεν καὶ ἐψάλλομεν πάντες ὁμοῦ οἱ συνδαιτυμόνες ᾠσματα Μαυροβουλωνικά, εὐρωπαϊκά καὶ τὸν ἡμέτερον ἐθνικὸν ὕμνον «εἰς τὴν ἐλευθερίαν» τοῦ Σολωμοῦ, ὃν εἶχον ἀρίστα ἐκμάθει αἱ ἡγεμονόπαιδες Ζόρκα καὶ Ὀλγα καὶ ὅστις κατενθουσία τὴν πρῶν ἡγεμονίδα Δάριγκαν, ἥτις πολλάκις τὸν εἶχε ἀκούσει ἐν Κερκύρᾳ, ὅπου ὁ ἀθάνατος Μάντζαρος τὸν εἶχε τονίσει.

Ἀποχωρήσαντος τοῦ κ. Ἰόνιν μετὰ τοῦ κ. Σπέγερ, περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν, ἔνεκα αἰρινιδίας ἀδιαθεσίας, αἱ Α. Α. Υ. Υ. μοὶ ἐνεύσαν νὰ μείνω ἀκόμῃ μετ' αὐτῶν. Ἐκφράσας αὐταῖς τὰς ὥρας ἐντυπώσεις, ἃς ἀπεκρίνον καὶ ἐκ τῆς πατριαρχικωτάτης ταύτης θρησκευτικῆς καὶ συνάμα ἐθνικῆς τοῦ Μαυροβουνίου ἐροτῆς, ταῖς ἐξέφρασα τὴν εὐγνωμοσύνην μου ἐπὶ τῇ προσκλήσει μου εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ταύτην ἐορτήν. Τότε ὁ ἡγεμὼν διὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ ἀφελείας μοὶ ἀπεκρίθη: «ἐφαντάζεσθε ποτὲ, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ μὴ συμμετάσχητε αὐτῆς ὑμεῖς, ὁ ἀντιπροσωπεύων σήμερον (**) ἔθνος φίλτατον καὶ ὁμόδοξον τῷ Μαυροβουνίῳ;» Καὶ ἤρξατο πάλιν, μετὰ τῆς ἀρίστης ἡγεμονίδος Μιλένας, ὁμιλῶν μοι ἐν ἐνθουσιασμῷ καὶ ἀγά-

(*) Κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐθαύμασα πάλιν τὴν μεγάλην στοργὴν τοῦ τε ἡγεμόνος καὶ τῆς ἡγεμονίδος τῶν «Μελανῶν Ὁρέων» πρὸς τὰ τέχνα αὐτῶν. Ἀνεμνήσθην μάλιστα Ἐρρίκου τοῦ IV, ὅτε μετὰ τὸ δεῖπνον ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῶν ἀχύρων, ἐπαίξε μετὰ τῶν μικρότερων τεσσάρων τέκνων του, ἐπάλλαιεν ὡς ὁμηλικὸς τῶν μετ' αὐτῶν καὶ ἄφινε νὰ ἵττάται ὑπ' αὐτῶν ὁ λέων τοῦ Μαυροβουνίου, εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ὁποῖου ἐγείρεται καὶ ὑπάκουει ἅπανα ἡ χώρα του.

Α. Α.

(**) Ὁ πολιτικὸς πράκτωρ κ. Δογοθέτης ἀπουσίαζεν εἰς Ἀθήνας.

πη, περί τῆς πατρίδος μας καὶ κατὰ τὸ σύνθημα, πολλὰ
περί αὐτῆς ἐρωτῶν με καὶ μαθητῶν.

Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν αἱ Α.Α.Υ.Υ. μ' ἀπεχαιρένισαν,
ἀφ' οὗ προηγουμένως μ' ἐκάλεσαν ὅπως παρευρεθῶ τὴν ἐκτὴν
πρωϊνὴν ὥραν τῆς ἐπιούσης· ἐν τῇ ἡγεμονικῇ παρεκκλη-
σίᾳ τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων καὶ περὶ τὴν μεση-
μβρίαν καὶ τὸ ἐν τῇ φάτιν ἡ πρόγευμα, οὗ ἐμελλον νὰ
συμμετάσχωσι μόνον οἱ τῆς προτεράϊας συνδαιτημόνες.
Συνεμορφώθη τῇ ἡγεμονικῇ θελήσει.

Καθ' ἣν στιγμήν ἐπρογευματίζομεν εἰσήλθον ἐν τῇ φά-
τιν πάντες οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ βοεβόδοι κραυγάζοντες
«Χριστος se rodi!» (Χριστὸς ἐγεννήθη!).

— Ὑγεία καὶ εὐδαιμονία εἰς ὑμᾶς ὅλους καὶ τὰς οἰ-
κογενείας σας, ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς συγχρόνως ὅτε ἡγέμων
καὶ ἡ ἡγεμονίς καὶ τοῖς προσέφερον ψιτὸν ἄμυρον καὶ οἶνον.

— Ζήτω ὁ ἡγέμων, ἡ ἡγεμονίς καὶ ἡ οἰκογένεια τῶν
ἀπεκρίθησαν πάντες καὶ ἤρξαντο πίνοντες καὶ τρώγοντες
ὄρθιοι.

Τὸ ἐσπέρας τῶν Χριστουγέννων, ὡς καὶ τὰς δύο κατό-
πιν ἐσπέρας τῶν ἐορτῶν, ἐδείπνησα κατὰ γενικὴν ἀπαί-
τησιν τῆς ἡγεμονικῆς οἰκογενείας ἐν τοῖς ἀνακτόροις. Οὐ-
δέποτε θέλω λησμονῆσαι τὴν εἰλικρινεστάτην φιλοξενίαν
καὶ τὴν καλοκαγαθίαν οὐτῆς.

Μετὰ τοιαύτης κοιπῆς ἀφελείας καὶ ἀπλότητος ἐωρτά-
σθησαν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τὰ Χριστούγεννα. Ἐν δὲ τῇ
Κετίνῃ καὶ τῇ λοιπῇ χώρᾳ τοῦ Μαυροβουνίου πάντες
ἐώρτασαν αὐτὰ μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ χαρᾶς, εὐθυμίας
καὶ ἀγαλλιᾶσεως, τρώγοντες, πίνοντες, ἄδοντες, χορεύ-
οντες καὶ πυροβολοῦντες, τοσοῦτο μᾶλλον καθ' ὅσον, ὡς
ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος κεφαλαίου εἶπον, ἂν ἡ ἡμέρα τῶν
Χριστουγέννων ὑπενθυμίζει παντὶ χριστιανῷ τὴν γέννησιν
τοῦ Σωτῆρος καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντα
ὅμως Μαυροβούνιον ἀναμνησκεί τὴν νύκτα τῆς 24 Δε-
κεμβρίου τοῦ 1702, ἥτις εἶναι ἡ 25 Μαρτίου τοῦ 1821
ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων.

Ἐν Κετίνῃ, Μάρτιος τοῦ 1882

L'ANACHORÉTÉ.

Η ΕΚΘΕΤΟΣ

ΤΟΥ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΑΣ

Τὸ πεντάπρακτον αὐτὸ δῶμα τοῦ εὐφρατασιώτου ποι-
ητοῦ ΠΑΥΛΟΥ ΓΙΑΚΟΜΕΤΗ, μεταφρασθὲν ὑπὸ τοῦ καὶ δι'
ἄλλων μεταφράσεων διακρινέντος κ. Γεωργ. Κ. Σφή-
κας ἐκδίδωσιν ὁ ἐν Πάτραις κοινωνικὸς βόλλογος «Ἀλλη-
λοδοῦντες», ἀντὶ φρ. 1,30.

ΑΓΓΕΛΙΑ, ὅπου ἐγγράφονται συνδρομηταί, ἐν τῇ γρα-
φείῳ ἡμῶν. [β, 1]

BOCK BIER, τοῦ διακεκριμένου καθ' ὅλην τὴν Γερμα-
νίαν καὶ Αὐστρουγγαρίαν Ζυθεργουστασιάρχου LIESINGER
ἐφθασεν ἀπὸ χθὲς εἰς τὸ Ζυθοπωλεῖον Μπερνίου-
δάκη.

Εἶναι ἄλλο νὰ σὰς τὴ λέμε καὶ ἄλλο νὰ πίνετε! [γ, 1]

ΚΡΥΟ ΝΕΡΟ ὅποιος θέλει, νὰ προμηθευ-
θῇ τὰ περίφημα

ΚΑΝΑΤΙΑ ΤΗΣ ΒΟΗΜΙΑΣ

ἀπὸ τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ ἀριθ. 72, πρῶτον μετὰ
τὴν Καννικαρέαν Ὑδροπωλεῖον

ΛΑΜΠΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

(ἀριθ. 72)

Ἐκαστον κανάτι τῆς Βοημίας διὰ τὴν ἀπόψιν τοῦ
νεροῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἑκατὸν αἰγινήτικα. Εἶναι δὲ καὶ
κομψότατα. [β, 1]

ΕΞΟΧΟΥ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ ΓΕΥΣΕΩΣ καὶ
ΟΥΣΕΩΣ

ΡΩΣΣΙΚΟ ΧΑΒΙΑΡΙ

ἐκόμισε καὶ πωλεῖ τὸ περίφημον

ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟΝ ΜΗΕΡΝΙΟΥΔΑΚΗ

(παρὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ)

!! Οἱ Δούκουλλοι τρέξατε !!

ΓΡΑΦΙΚΗΣ ΥΛΗΣ ΟΛΑ ΤΑ ΕΙΔΗ

ΕΙΣ ΤΟ ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ

ΤΑ ΩΡΑΙΟΤΕΡΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ χαλκογραφημένα, ὡς καὶ
ἄλλα στιγμιαίως ἐκτυπούμενα εἰς τὸ χαρτοπωλεῖον
ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ.

ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ παντὸς εἶδους καὶ ΕΠΙΚΕΦΑΛΙΔΕΣ ΕΠΙ-
ΣΤΟΛΩΝ ὅλων τῶν χρωμάτων καὶ σχημάτων εἰς τὸ χαρ-
τοπωλεῖον

ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ.

ΜΟΝΗ ΑΠΟΘΗΚΗ τῶν μοναδικῶν καταστάσεων τοῦ
ἐμπορίου τοῦ σπουδαίου καταστήματος EDLER et KRIS-
CHE τοῦ Ἀννοδέρου εἰς τὸ χαρτοπωλεῖον
ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ.

ΑΛΗΘΙΝΟΝ ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΟΝ ZOB τοῦ γαλλι-
κοῦ οἴκου JEAN BARDOU πωλεῖται χονδρικῶς καὶ λιανι-
κῶς εἰς τὸ χαρτοπωλεῖον

ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ.

Πολὺν προσελκύουν κόσμον ἡ βιτρίνες τοῦ
ΝΕΟΥ ΠΛΟΥΣΙΩΤΑΤΟΥ ΚΟΡΝΙΖΟΠΩΛΕΙΟΥ

ΤΟΥ

ΜΙΧΑΗΛ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

(Ὁδὸς Αἰόλου, κάτωθεν τοῦ φωτογραφείου τοῦ Πέτρου Μωραϊτίνῃ)

ΦΕΡΝ ΕΚ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ὡραιοτάτας εἰκόνας, ρωμαντι-
κὰς ἐλαιογραφίας, μαγευτικὰς, Nature-Morte,
χαλκογραφίας καὶ ἄλλα.

ΕΧΕΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ κορνίζας, τὰς ὁποίας φέρει
ἐπίσης ἐκ Γερμανίας.

ΤΡΕΞΑΤΕ ΝΑ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗΤΕ !!!
ὅλας τὰς Αἰθούσας καὶ τὰ Ἐστιατόριά σας.